

แนวทางการพัฒนาศักยภาพการสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษของคนไทย :
บทสังเคราะห์งานวิจัยมุ่งเป้าหมายด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ
Approaches to enhance English communicative competence
of Thai people: A synthetic account of targeted research
series in English learning promotion

นันทิยา ดวงกุ่มเมศ

canuntiya@yahoo.com

นันทิดา จันทรางศุ

chandransu29@hotmail.com

บทคัดย่อ

การส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเป็นประเด็นในการพัฒนาที่สำคัญและเร่งด่วนของประเทศไทย เนื่องจากความสามารถในการสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษของคนไทยถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มที่มีความสามารถต่ำมากมาโดยตลอด ด้วยเหตุนี้ ในปี พ.ศ.2557 สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) จึงได้ให้ทุนสนับสนุนการวิจัยแบบมุ่งเป้าหมายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษให้กับคนไทย จำนวน 33 โครงการ อีกทั้งยังได้กำหนดให้มีการสังเคราะห์องค์ความรู้ที่ได้จากผลการวิจัยที่ได้รับทุนเหล่านั้นเพื่อนำไปสู่การขยายผลในเชิงปฏิบัติและเชิงนโยบาย ซึ่งจะทำงานวิจัยไม่ได้ถูกทิ้งอยู่ “บนหิ้ง”

บทความนี้มุ่งนำเสนอองค์ความรู้ที่ได้จากการสังเคราะห์งานวิจัยดังกล่าว ประกอบด้วย การออกแบบงานวิจัย และการส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษให้คนไทย ตลอดจนแนวทางการพัฒนาศักยภาพการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียน ซึ่งควรมุ่งสร้างสรรควัฒนธรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษบนฐานคิดของการเรียนรู้แบบอัตตาณัติ ออกแบบการสอนตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภาระงานเป็นฐาน (TBL) สร้างสื่อการสอนที่สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียนและรอบความสามารถทางภาษาอังกฤษที่เป็นสากล ส่วนกลุ่มครูผู้สอน ควรเสริมศักยภาพในการจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เทคนิคการสอนแบบ TBL และการประยุกต์สาระท้องถิ่นเพื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษมีความเชื่อมโยงกับชีวิตของผู้เรียน สำหรับกลุ่มผู้ประกอบอาชีพต่างๆ ควรพัฒนาสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองที่มีเนื้อหาเฉพาะอาชีพที่สามารถใช้พัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษและการทำงานจริงได้

คำสำคัญ : วัฒนธรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ, นวัตกรรมสื่อการสอนภาษาอังกฤษ, รูปแบบการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ

*** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาและวัฒนธรรมเพื่อการสื่อสารและการพัฒนา สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล

*** อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมศึกษา สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล

Abstract

The promotion of English learning has become an urgent and vital development issue for Thailand due to the fact that the communicative proficiency of Thais in English has been ranked as very poor lower. Consequently, in 2014, the National Research Council of Thailand funded 33 research projects targeted to promote English learning in Thai society. Moreover, it initiated a synthesis project of knowledge gained from these studies so that it can be put into practice and mobilize policy-making. Put simply, the research will be meaningfully utilized rather than just “sitting on the shelf”.

This article presents knowledge gained from the synthetic account of these 33 studies which includes the dimension of research designs and the knowledge of English learning promotion approaches suitable for Thai people. It also proposes approaches for the enhancement of students’ communicative competence in English. It was found that the teaching approach should focus on developing a culture of learning through the autonomous language learning approach, using task-based learning as a teaching method, and creating contextualized teaching and learning materials that correspond to international competency frameworks. Moreover, teacher’s should be empowered in participative teaching and learning approaches, task-based learning techniques, and the application of contextualized content that allows students to relate the English lesson being studied with real life experiences. For all other professions, development of self-learning materials with tailor-made content and design that helps improve English communication skills and applicable to ‘real’ working situations is advised.

Keywords: Culture of learning English, innovation in English language teaching material, English language teaching approaches

1. บทนำ : ความสำคัญของการวิจัยด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ

“การส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ” เป็นประเด็นการพัฒนาสำคัญที่ทุกภาคส่วนในสังคมไทยต่างก็เกิดความตื่นตัวและให้ความสนใจอย่างจริงจังมากขึ้นในปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ได้กำหนดให้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลาง (English as a lingua franca) ในการสื่อสารระหว่าง 10 ประเทศสมาชิกภาษาด้วยกัน ส่งผลให้ความรู้ ความสามารถ และทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของคนไทยกลายเป็นเงื่อนไขหนึ่งในการสร้างความได้เปรียบ (หรือเสียเปรียบ) ในการแข่งขันทางเศรษฐกิจและการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชาติในอาเซียน หรือแม้กระทั่งในการดำเนินชีวิตประจำวันของคนไทยที่นับวันจะต้องสัมผัสหรือสัมผัสกับประชากรจากประเทศที่เป็นสมาชิกอาเซียนที่เคลื่อนย้ายเข้ามาทำงานในประเทศไทยมากขึ้น โดยในปี พ.ศ.2558 ประเทศไทยมีแรงงานจากประเทศเมียนมา ลาว และกัมพูชาประมาณ 1.2 ล้านคน จากจำนวนแรงงานข้ามชาติทั้งหมดประมาณ 1.4 ล้านคน (สำนักบริหารแรงงานต่างด้าว, 2559) นอกเหนือจากกลุ่มแรงงานจากประเทศอาเซียนเหล่านี้แล้ว จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยสถิตินักท่องเที่ยวต่างชาติในปี พ.ศ.2558 มีจำนวนประมาณ 29.8 ล้านคน เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ.2557 ที่มีประมาณ 24.8 ล้านคน คิดเป็นอัตราส่วนที่เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 20.4 (กรมการท่องเที่ยว, 2559) สถานการณ์เหล่านี้ได้ตอกย้ำให้เห็นถึงความจำเป็นของการมีสมรรถนะในการสื่อสารภาษาอังกฤษของคนไทยทั้งในมิติของการดำเนินชีวิตและประกอบอาชีพอย่างชัดเจน

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าช่วงที่ผ่านมารัฐบาลได้กำหนดแผนยุทธศาสตร์และนโยบายในการพัฒนาเพื่อยกระดับความสามารถทางทักษะภาษาอังกฤษของประชาชนทุกกลุ่มมาอย่างต่อเนื่องก็ตาม แต่การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัตินั้น ดูเหมือนจะยังไม่เห็นผลเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนและถือว่าประสบผลสำเร็จน้อย ซึ่งสะท้อนจากข้อมูลผลการจัดอันดับทักษะการใช้ภาษาอังกฤษของไทยจากการสำรวจของสำนักงานจัดอันดับทักษะการใช้ภาษาอังกฤษของ EF (Education First) โดยการทดสอบประชากรจำนวน 910,000 คน ในประเทศที่ไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่จำนวน 70 ประเทศ ประเทศไทยถูกจัดให้อยู่ในอันดับที่ 62 สูงกว่าการตา มองโกเลีย คูเวต อิรัก อัลจีเรีย ซาอุดีอาระเบีย กัมพูชา และลิเบีย ซึ่งอยู่ในกลุ่มที่มีทักษะภาษาอังกฤษ “ระดับต่ำมาก” (ไทยรัฐออนไลน์, 2558) เมื่อเทียบสัดส่วนการใช้ภาษาอังกฤษสื่อสารของประเทศในอาเซียน พบว่า คนไทยที่สื่อสารด้วยภาษาอังกฤษได้มีเพียงร้อยละ 10 เท่านั้น ซึ่งทำให้ไทยอยู่ในอันดับที่ 5 จาก 10 ประเทศ รองจากสิงคโปร์ ที่มีจำนวนคนใช้ภาษาอังกฤษได้ถึงร้อยละ 71 ฟิลิปปินส์ร้อยละ 55.49 บรูไน ดารุสซาลามร้อยละ 37.73 และมาเลเซียร้อยละ 27.24 อีกทั้งเมื่อเปรียบเทียบกับคะแนน TOEFL ของบัณฑิตจากประเทศอาเซียน พบว่า ชาติที่ได้คะแนนเฉลี่ยสูงกว่า 550 ได้แก่ สิงคโปร์และฟิลิปปินส์ คะแนนเฉลี่ยสูงกว่า 500 ได้แก่ เมียนมา เวียดนาม และกัมพูชา ส่วนไทยมีคะแนนเฉลี่ยของบัณฑิตต่ำกว่า 500 คะแนน ซึ่งอยู่ในระดับเดียวกับบัณฑิตจากประเทศลาว (สำนักบรรณสารสนเทศ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2558) ในส่วนของเด็กและเยาวชนหากดูผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ภาษาอังกฤษทุกระดับจากผลการประเมินการจัดการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (O-NET) พบว่า ในปีการศึกษา 2558 วิชาภาษาอังกฤษมีคะแนนเฉลี่ยลดลงเมื่อเทียบกับคะแนนเฉลี่ยของปีที่ผ่านมาซึ่งมีค่าเฉลี่ยต่ำอยู่แล้ว (สัมพันธ์ พันธุ์พฤกษ์, 2558) ข้อมูลเหล่านี้บ่งชี้และยืนยันถึงความจำเป็นในการพัฒนาทักษะทางภาษาอังกฤษให้คนไทยทุกกลุ่มไม่ว่าจะเป็นเด็ก เยาวชน และคนวัยทำงาน อีกทั้งยังแสดงให้เห็นถึงช่องว่างในการดำเนินนโยบายด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของประเทศไทยอีกด้วย

ด้วยความตระหนักถึงความจำเป็นและช่องว่างในการพัฒนาความสามารถภาษาอังกฤษดังกล่าว ในปี พ.ศ.2557 สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักของรัฐที่รับผิดชอบด้านการวิจัยของประเทศไทยได้จัดระดมความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อเสนอประเด็นเร่งด่วนด้านการสนับสนุนการดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษให้กับคนกลุ่มต่างๆ โดยผลการระดมความคิดเห็นทำให้ได้ข้อสรุปกรอบโจทย์การวิจัยใน 3 ประเด็นใหญ่ ได้แก่ 1) การจัดการสภาพแวดล้อม การสร้างแรงจูงใจเพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ 2) การพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ และ 3) การประยุกต์ภาษาอังกฤษเพื่อการพัฒนา (กองบริหารแผนและงบประมาณการวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2557) โดยช่วงปี พ.ศ.2557-2558 สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ หรือ วช. ได้ให้ทุนสนับสนุนแผนงานวิจัยและโครงการวิจัยแบบมุ่งเป้าหมายภายใต้ชุดโครงการ “การส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ” จำนวน 33 โครงการ ประกอบด้วย 4 แผนงาน (24 โครงการย่อย) และ 9 โครงการเดี่ยว นอกจากนี้ ยังได้กำหนดให้มีการทำงานวิจัยเพื่อสังเคราะห์องค์ความรู้ที่ได้จากผลการวิจัยที่ได้รับทุนเหล่านั้น เพื่อนำมาสู่ข้อสรุปและแนวทางขยายองค์ความรู้ไปสู่การปฏิบัติผ่านการจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อการยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ซึ่งจะทำให้งานวิจัยไม่ได้ถูกทิ้งอยู่ “บนหิ้ง” ดังที่มีการวิพากษ์วิจารณ์กันตลอดมาอีกต่อไป แต่ได้มีการใช้องค์ความรู้จากการวิจัยในการพัฒนาคนและสังคมไทยที่เป็นรูปธรรม

บทความนี้มุ่งนำเสนอผลการสังเคราะห์องค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัยทั้งหมดที่ได้รับทุนสนับสนุนประเภทมุ่งเป้าหมายตอบสนองความต้องการในการพัฒนาประเทศภายใต้ “ชุดโครงการส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ” ที่ได้รับทุนในปีงบประมาณ 2557 ซึ่งประกอบไปด้วยองค์ความรู้ในด้านกระบวนการวิจัย (research process) และผลการวิจัย (research result) และแนวทางการนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษกับผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นรูปธรรม

2. แนวคิดและวิธีการสังเคราะห์งานวิจัย

แนวคิดที่นำมาใช้เป็นกรอบในการดำเนินงานสังเคราะห์งานวิจัยทั้งหมดที่อยู่ภายใต้ “ชุดโครงการส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ” คือ แนวคิดการสังเคราะห์เชิงคุณลักษณะ (qualitative synthesis) ที่เน้นการประมวลข้อมูลจากงานวิจัยโดยรวบรวม สกัด จัดหมวดหมู่ ความรู้ที่ได้จากการวิจัยหลายๆ เรื่องภายใต้ประเด็นวิจัยหลักเดียวกัน แล้วสรุป ติความ และนำเสนอเป็นชุดความรู้ เพื่อให้เป็นต้นแบบการวิจัยที่มีลักษณะกว้างและลึกซึ่งยิ่งขึ้นสามารถนำไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ในการตอบโจทย์ แก้ไขปัญหา หรืออธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น รวมทั้งนำไปสู่การให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีข้อตกลงเบื้องต้นที่สำคัญคือ งานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์แต่ละเรื่องให้ข้อค้นพบแต่ละมุมของปรากฏการณ์ที่ต้องการศึกษา และเมื่อนำผลการวิจัยมาสังเคราะห์รวมกัน ผลการสังเคราะห์ที่ได้รับจะมีความกว้างขวางและลุ่มลึกมากกว่าที่จะได้รับจากงานวิจัยแต่ละเรื่อง (นางลักษณ์ วิรัชชัย, 2542 และ วิลาวรรณ พิชัยเสถียร, 2555)

สำหรับการออกแบบการสังเคราะห์โครงการ ได้ใช้แนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research approach) ประกอบด้วยการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเนื้อหา (content analysis) จากเอกสารรายงานความก้าวหน้าและรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ของโครงการวิจัยทั้ง 33 โครงการ ประกอบด้วย 4 แผนงาน (24 โครงการย่อย) และ 9 โครงการเดี่ยว ซึ่งสามารถจัดกลุ่มได้เป็น 3 กลุ่มตามกรอบโจทย์การวิจัยที่สนับสนุนทุน (กองบริหารแผนและงบประมาณการวิจัย สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ, 2557) ดังนี้

1) กลุ่มงานวิจัยที่มุ่งศึกษาสภาพการณ์ ปัญหาและอุปสรรคในการจัดสภาพแวดล้อม และสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษให้กับนักเรียน รูปแบบและวิธีการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของอาจารย์ ทักษะคิดและแรงจูงใจของนักเรียนต่อการเรียนภาษาอังกฤษ ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ และแนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ภาษาอังกฤษและการแก้ปัญหาอุปสรรคที่มีอยู่ในปัจจุบันในพื้นที่ที่ศึกษา ประกอบด้วย 2 แผนการวิจัย และ 1 โครงการเดี่ยว ได้แก่ แผนงานวิจัย “การสร้างสรรควัฒนธรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาเพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนโดยผ่านการมีส่วนร่วมของผู้บริหารการศึกษา ผู้เรียนและครูสอน ครอบครัวและชุมชน” (3 โครงการย่อย) แผนงานวิจัย “การพัฒนาการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในสามจังหวัดชายแดนใต้” (8 โครงการย่อย) และ โครงการวิจัย “การเปรียบเทียบกลวิธีการเรียนรู้คำศัพท์การอ่านภาษาอังกฤษในบริบทอาเซียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยและประเทศมาเลเซีย”

2) กลุ่มงานวิจัยที่มุ่งพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ครอบคลุมงานวิจัยที่มีประเด็น วัตถุประสงค์และเป้าหมายในการพัฒนารูปแบบการสอนภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนในระดับต่างๆ การสร้างนวัตกรรมสื่อการสอนภาษาอังกฤษ การพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในรูปเครือข่ายทางสังคมออนไลน์ และการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับครูสอนภาษาอังกฤษ ประกอบด้วย 1 แผนการวิจัย และ 6 โครงการเดี่ยว ได้แก่ แผน

งานวิจัย “การพัฒนารูปแบบการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” (5 โครงการย่อย) โครงการวิจัย “ชุดฝึกทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับครูระดับประถมศึกษา” “โครงการพัฒนาแอปพลิเคชันการใช้ภาษาอังกฤษและภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสำหรับครูการศึกษาพิเศษ” “การพัฒนาสื่อเสริมทักษะการอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้นิทานพื้นบ้านกลุ่มชาติพันธุ์เขมรในเขตอีสานใต้” “การพัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนในชุมชนแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างโดยใช้สาระจากท้องถิ่น” “นวัตกรรมสื่อการสอน : บทเรียนภาษาอังกฤษที่มีฐานรากจากความเป็นท้องถิ่นไทย” และ “การพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อพัฒนาทักษะและสมรรถนะการใช้ภาษาอังกฤษในระดับอุดมศึกษา”

3) กลุ่มงานวิจัยที่มุ่งเน้นการประยุกต์ภาษาอังกฤษเพื่อการพัฒนา เป็นงานวิจัยที่มีประเด็น วัตถุประสงค์และเป้าหมายที่มุ่งเน้นในเรื่องการพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการนำไปใช้ประโยชน์ของกลุ่มต่างๆ เช่น กลุ่มช่างฝีมือ แรงงานในภาคบริการ ผู้ประกอบการในพื้นที่ท่องเที่ยว ประกอบด้วย 1 แผนการวิจัย และ 2 โครงการเดี่ยว ได้แก่ แผนงานวิจัย “การพัฒนาชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อเพิ่มพูนทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของประชาชนในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน” (7 โครงการย่อย) โครงการวิจัย “การศึกษาต้นแบบ : การพัฒนาสมรรถนะการใช้ทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารแก่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนด้วยบทเรียนสำเร็จรูป กรณีศึกษาอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” และ “การพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวสำหรับชุมชน กลุ่มธนบุรี กรุงเทพมหานคร”

4) การลงพื้นที่เพื่อติดตาม สังเกตการดำเนินงานวิจัยแบบไม่มีส่วนร่วม (non-participant observation) และสัมภาษณ์นักวิจัย จำนวน 33 คน (โครงการละ 1 คน) และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในโครงการวิจัยที่ได้รับทุนฯ จำนวน 51 คน (โครงการละ 1-2 คน) โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (semi-structured interview) เพื่อนำข้อมูลมาใช้ประกอบการสังเคราะห์องค์ความรู้ที่สกัดจากรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ และการจัดเวทีสังเคราะห์องค์ความรู้โครงการวิจัยที่ได้รับทุนในรูปแบบการจัดเวที ใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (focus-group discussion) เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสารรายงานการวิจัย การสังเกตและการสัมภาษณ์ รวมถึงการแลกเปลี่ยนการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ ซึ่งนอกจากจะเป็นการยืนยันและทำให้ข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์มีความชัดเจนครอบคลุมยิ่งขึ้นแล้ว ยังทำให้ได้เห็นประเด็นรอบขอบข่ายการวิจัยในอนาคต และที่สำคัญเป็นการสื่อสารข้อมูลการวิจัยให้ผู้เกี่ยวข้องได้นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ มีผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม คือ นักวิจัยของโครงการวิจัยที่ได้รับทุนฯ 12 คน และผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องในด้านนโยบายการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษและด้านการกำหนดกรอบโจทย์การวิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ 5 คน รวมเป็นจำนวน 17 คน โดยวิธีการดำเนินงานสังเคราะห์งานวิจัยสามารถแสดงดังภาพ

แผนภาพที่ 1 วิธีการดำเนินงานสังเคราะห์งานวิจัย

3. ข้อค้นพบด้านการออกแบบการวิจัย

การออกแบบงานวิจัยของโครงการวิจัยทั้งหมดสามารถแบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม คือ การวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) และการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) โดยวิธีการวิจัยเชิงสำรวจถูกนำมาใช้ใน 2 ลักษณะคือ 1) การสำรวจข้อมูลขนาดใหญ่ (large-scale survey) โดยใช้แนวทางการวิจัยแบบผสมผสาน (mixed-method research approach) รูปแบบ sequential mixed methods ซึ่งใช้วิธีการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ (quantitative data) โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลสำหรับคำถามวิจัยหลัก และใช้วิธีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ (qualitative data) เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์เดี่ยว การสัมภาษณ์กลุ่ม โดยประเด็นคำถามจะสอดคล้องกับแบบสอบถามหลัก ทั้งนี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลรายละเอียดหรือข้อมูลเชิงลึกที่นำมาช่วยในการตีความและอธิบายข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้รวบรวมมา (interpretative research paradigm) และอีกรูปแบบ คือ concurrent mixed methods ซึ่งเป็นการสำรวจที่ใช้เครื่องมือวิจัยที่เหมาะสมกับประเด็นคำถาม วัตถุประสงค์การวิจัย และกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ทั้งเครื่องมือการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลตามประเด็นคำถามและวัตถุประสงค์การวิจัยที่แตกต่างกัน เช่น แบบสอบถาม การสนทนากลุ่ม แบบสัมภาษณ์ เป็นต้น (Creswell, 2003) โดยการสำรวจข้อมูลขนาดใหญ่ที่พบได้แก่ การสำรวจสถานการณ์หรือสภาพการณ์ปัจจุบันที่เป็นบริบทร่วมของการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ เช่น สถานการณ์ของการสร้างสรรค์วัฒนธรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในปัจจุบัน สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปัญหาและอุปสรรคของการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในสามจังหวัดชายแดนใต้ การสำรวจเพื่อเปรียบเทียบกลวิธีการเรียนรู้คำศัพท์ในการอ่านภาษาอังกฤษระหว่างนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย และมาเลเซีย เป็นต้น ข้อมูลจากการสำรวจในประเด็นต่างๆ เหล่านี้ เน้นการสำรวจข้อมูลขนาดใหญ่เพื่อจะนำไปสู่การให้ข้อเสนอแนะทางการดำเนินงานวิจัยเพื่อแก้ปัญหาอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป และ 2) การสำรวจในลักษณะการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการใช้ภาษาอังกฤษ (needs analysis) ภายใต้แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ใดวัตถุประสงค์หนึ่งเพื่อออกแบบการพัฒนาการจัดการเรียนรู้หรือการพัฒนาวัตกรรมการใหม่ๆ ได้แก่ การสำรวจข้อมูล

บนฐานแนวคิดทฤษฎีต่างๆ และบริบทของกลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพทั้งกลุ่มเป้าหมายหลักและผู้ที่เกี่ยวข้องโดยใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม แบบสอบถาม เป็นต้น (Hutchinson & Waters, 1987)

ทั้งนี้ การสำรวจข้อมูลขนาดใหญ่และความต้องการจำเป็นถือเป็นส่วนหนึ่งและขั้นตอนแรกของการวิจัยและพัฒนา (R&D) นั่นคือ ตัว R หรือ Research ที่นำไปสู่การพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มประชากรหรือเป้าหมายในการพัฒนาระดับความสามารถทางภาษาอังกฤษ (Development: D) ให้ผู้เรียนกลุ่มต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นนักเรียน นักศึกษา ครู และผู้ประกอบการต่างๆ โดยดำเนินการบนฐานแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย เช่น classroom languages, language skills, language functions, cultural literacy, task-based learning, communicative language teaching, CEFR เป็นต้น โดยในขั้นนี้ได้มีการทดสอบนวัตกรรมที่สร้างขึ้นด้วยวิธีการทดลอง/กึ่งทดลอง ดังแสดงในแผนภาพด้านล่าง

เป็นที่น่าสังเกตว่าการวิจัยและพัฒนา (R&D) ในรูปแบบของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (action research) ถูกนำมาเป็นกระบวนทัศน์หลักในการออกแบบงานวิจัยของโครงการวิจัยส่วนใหญ่ใน “ชุดโครงการส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ” เนื่องจากเป็นวิธีการวิจัยที่มุ่งสร้างสรรค์แนวทางการจัดการเรียนการสอน นวัตกรรมบทเรียน สื่อการเรียนการสอนและการเรียนรู้ภาษาอังกฤษให้กับคนไทยกลุ่มต่างๆ ได้อย่างเป็นรูปธรรม รวมถึงการเสนอทางเลือกและวิธีการใหม่ๆ ที่จะทำให้การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น เพื่อเป้าหมายในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้และยกระดับความสามารถทางการสื่อสารภาษาอังกฤษของผู้เรียน อย่างไรก็ตาม นวัตกรรม รูปแบบ วิธีการ ทางเลือกในการพัฒนาส่งเสริมการเรียนรู้

ภาษาอังกฤษที่เป็นผลผลิตของงานวิจัยในกลุ่มนี้ ยังต้องนำไปทดสอบซ้ำเพื่อให้เกิดความมั่นใจ ก่อนนำไปขยายผลเพื่อใช้จริงในวงกว้าง

4. องค์ความรู้ด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษให้คนไทย

สำหรับองค์ความรู้ (knowledge) ในประเด็นเกี่ยวกับการส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่ได้จากการประมวลและสังเคราะห์ผลการวิจัยของโครงการวิจัยฯ สามารถนำเสนอได้เป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

4.1 กลุ่มงานวิจัยที่มุ่งศึกษาสภาพการณ์ ปัญหาและอุปสรรคในการจัดสภาพแวดล้อมและสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษให้กับนักเรียน ซึ่งเป็นงานวิจัยเชิงสำรวจระดับภูมิภาค พื้นที่เขต โรงเรียน โดยข้อมูลจากงานวิจัยในกลุ่มนี้ถือเป็นข้อมูลพื้นฐานที่สามารถนำไปใช้ในการวางแผนและออกแบบการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษที่เหมาะสมกับนักเรียนไทยในแต่ละพื้นที่ ตลอดจนการหาแนวทางแก้ไขปัญหาอุปสรรคที่มีอยู่เพื่อขับเคลื่อนการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของเด็กไทยที่อยู่ภายใต้ระบบการศึกษาได้ โดยข้อค้นพบสำคัญจากการสังเคราะห์โครงการวิจัยที่มุ่งสำรวจสถานการณ์ ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของโรงเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ และกรุงเทพมหานคร สามารถแบ่งได้เป็นประเด็นที่เกี่ยวกับผู้สอน วิธีการสอน ผู้เรียน และสภาพแวดล้อม ดังนี้

- ด้านผู้สอน พบปัญหาเรื่องการขาดแคลนครูผู้สอนภาษาอังกฤษ และครูผู้สอนส่วนใหญ่ในปัจจุบันยังขาดความรู้ความสามารถในการสอนภาษา และไม่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาการสอนที่มุ่งให้เกิดผลสัมฤทธิ์
- ด้านวิธีการสอน พบว่า ประเทศไทยยังไม่มีการพัฒนารูปแบบการสอนที่เป็นต้นแบบของการสอนภาษาอังกฤษในระดับโรงเรียนและเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของผู้เรียน รวมไปถึงขาดคู่มือการสอนที่แนะนำวิธีการสอน และสื่อการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา นอกจากนี้ การปฏิบัติตามแนวทางการเรียนรู้แบบพึ่งพาตนเองที่เน้นการมีส่วนร่วมและการเสริมสร้างการเรียนรู้ภาษาอังกฤษแบบอัตโนมัติให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนยังมีน้อยมากและไม่ได้รับการส่งเสริมอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งๆ ที่ผู้สอนมีความคิดเห็นและความเชื่อเชิงบวกต่อการใช้นี้
- ด้านผู้เรียน พบว่า นักเรียนไทยส่วนใหญ่ยังขาดแรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษ เพราะไม่เห็นถึงประโยชน์ของภาษาอังกฤษต่อการใช้ชีวิต อีกทั้งยังขาดโอกาสในการเรียนรู้ เนื่องจากสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว
- ด้านสภาพแวดล้อม พบว่า โรงเรียนมีกิจกรรมมากเกินไป ทำให้การสอนไม่เป็นไปตามแผน นักเรียนไม่ได้เรียนและไม่ได้รับการพัฒนาตามเป้าหมาย

ของวิชา และในบางพื้นที่การบริหารโรงเรียนถูกแทรกแซงจากท้องถิ่น ส่งผลต่อการกำหนดอัตราค่าจ้าง คุณภาพครู และการจัดสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมของครอบครัว ผู้ปกครอง และชุมชนในการสร้างสภาพแวดล้อมเพื่อพัฒนาภาษาอังกฤษยังอยู่ในระดับต่ำ

ทั้งนี้ งานวิจัยกลุ่มนี้มีลักษณะที่เป็นจุดเด่น คือ การให้ความสำคัญกับการศึกษาข้อมูลที่จะสามารถนำไปสู่การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของผู้เรียน ผู้สอน ผู้บริหารการศึกษา ครอบครัวและชุมชน นอกจากนี้ ข้อมูลสภาพการณ์การเรียนการสอนภาษาอังกฤษเฉพาะพื้นที่ที่สามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหาเชิงพื้นที่และการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียนที่เหมาะสมกับบริบทและสภาพแวดล้อมได้อย่างเป็นรูปธรรม และข้อมูลที่ได้จากการเปรียบเทียบกลวิธีการเรียนรู้คำศัพท์ของนักเรียนไทยกับประเทศเพื่อนบ้านที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ต่างกันซึ่งเป็นบริบทร่วมของกลวิธีการเรียนรู้คำศัพท์ สามารถนำมาใช้ในการแสวงหาแนวทางและกลวิธีการพัฒนาการเรียนรู้คำศัพท์ของนักเรียนไทยได้อย่างครอบคลุมยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม ในการจะนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาต่อยอดเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษให้นักเรียนไทยให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด จำเป็นต้องคำนึงถึงประเด็นที่เป็นข้อจำกัดของการวิจัย คือ ยังขาดข้อมูลที่แสดงให้เห็นถึงปัจจัยที่เป็นเงื่อนไขต่อการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ อาทิ ความแตกต่างระหว่างพื้นที่ โรงเรียน และการบริหารจัดการ ทิศนะต่อการจัดการเรียนการสอน ความแตกต่างของครูและนักเรียน ซึ่งความแตกต่างเหล่านี้จะทำให้ข้อมูลคลาดเคลื่อนได้ นอกจากนี้ การที่ไม่ได้นำเอาข้อมูลบริบททางสังคมและวัฒนธรรมเฉพาะของแต่ละพื้นที่ที่ศึกษามาใช้ในการกำหนดประเด็นและตัวแปรในการศึกษา ทำให้ผลการศึกษาที่ได้ไม่สะท้อนปัญหาหรือสภาพการณ์การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษภายใต้เงื่อนไขทางสังคมและวัฒนธรรมของแต่ละพื้นที่ได้อย่างแท้จริง

4.2 กลุ่มงานวิจัยที่มุ่งพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ครอบคลุมงานวิจัยที่มุ่งสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียน/นักศึกษาที่ศึกษาในสถาบันการศึกษาของรัฐ และครูผู้สอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) กระทรวงศึกษาธิการ ประกอบด้วย

4.2.1 นวัตกรรมสื่อการสอนภาษาอังกฤษที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับบริบทของผู้เรียน (สาระท้องถิ่นหรือวิถีไทย) มีเป้าหมายการพัฒนาความรู้และทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษที่เฉพาะด้าน (ได้แก่ การอ่าน การเขียน การพูด) ประกอบด้วย ชุดกิจกรรมเสริมทักษะการอ่าน และการเขียนโดยใช้สาระจากชุมชนแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้าง สื่อเสริมทักษะการอ่านโดยใช้นิทานพื้นบ้านกลุ่มชาติพันธุ์เขมรในเขตอีสานใต้ สื่อการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารมีฐานรากจากความเป็นท้องถิ่นไทย ซึ่งนวัตกรรมเหล่านี้มีลักษณะเด่น คือ เป็นนวัตกรรมในการพัฒนาความรู้ภาษาอังกฤษที่มีความสอดคล้องกับบริบทของผู้เรียน (contextualized materials) ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงภาษาอังกฤษที่เรียนรู้กับสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิตจริงได้ง่าย และผู้เรียนได้เรียนรู้ภาษาอังกฤษอย่างมีความหมาย ไม่ใช่เพียงแค่เรียน “ภาษา”

เท่านั้น เพราะนอกเหนือจากภาษาอังกฤษแล้ว ผู้เรียนยังได้เรียนรู้เกี่ยวกับมิติทางสังคมและวัฒนธรรมของท้องถิ่นของตนด้วย และที่สำคัญคือ มุ่งเน้นการสร้าง learners' engagement ผ่านการใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้ภาระงานและการจัดทำโครงการเป็นฐาน (task-based learning: TBL and project-based learning: PBL) ส่วนประเด็นที่ยังเป็นข้อจำกัด ส่วนหนึ่งเกิดจากการที่ผู้วิจัยเป็นผู้ออกแบบเนื้อหา วิธีการสอน และเป็นผู้ทดลองสอนเองส่วนใหญ่ ทำให้ไม่สามารถแน่ใจได้ว่า เมื่อผู้วิจัยออกจากพื้นที่วิจัยแล้ว ครูผู้สอนจะสามารถออกแบบเนื้อหา และวิธีการสอนโดยใช้สาระท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้ง การสอนภาษาอังกฤษด้วยเนื้อหาที่เป็นสาระท้องถิ่นเป็นลักษณะของการสร้างการเรียนรู้เชิงบูรณาการที่ผู้สอนจะต้องเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญอย่างแท้จริง จึงจะนำไปสู่การออกแบบเนื้อหาและสร้างสรรค์สื่อการสอนที่สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียนแต่ละพื้นที่ที่แตกต่างกันออกไป

4.2.2 การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อพัฒนาทักษะและความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 1-4 และนักศึกษาระดับอุดมศึกษา ได้แก่ ชุดฝึกทักษะภาษาอังกฤษแบบ โฟนิคส์ รูปแบบและชุดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ชุดการอ่านเสริมจากหนังสือเรียน (graded readers) และชุดการศึกษาเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยจุดเด่นของนวัตกรรมเหล่านี้ คือ เป็นการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภาษาอังกฤษที่ตั้งอยู่บนกรอบคิดความสามารถทางภาษาที่เป็นสากลซึ่งมีความสอดคล้องกับนโยบายและทิศทางการพัฒนาความสามารถทางภาษาอังกฤษของประเทศ ในขณะที่การออกแบบเนื้อหาและกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่อยู่บนพื้นฐานของการประยุกต์ใช้แนวคิด ทฤษฎีที่เป็นที่ยอมรับ โดยที่คำนึงถึงปัจจัยด้านความต้องการเฉพาะของโรงเรียน ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนของผู้สอน และลักษณะของผู้เรียน ทำให้สามารถนำไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ในวงกว้างได้ง่ายขึ้น อีกทั้งการใช้วิธีการสอนที่เน้นการใช้ภาระงานเป็นฐาน (TBL) มีความเหมาะสมสำหรับการพัฒนาความสามารถด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เนื่องจากทำให้ผู้เรียนมีโอกาสดำเนินการฝึกฝนการใช้ภาษาอังกฤษในสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับสถานการณ์จริง อย่างไรก็ตาม นวัตกรรมที่สร้างขึ้นมานี้ยังมีข้อจำกัดที่เกิดจากการออกแบบเนื้อหาบทเรียนที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์จากสาระท้องถิ่น ที่จะทำให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงกับบริบทใกล้ตัวได้ง่าย และไม่สามารถแน่ใจได้ว่าครูผู้สอนจะสามารถสอนตามเนื้อหาและวิธีการที่ออกแบบได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่ผู้วิจัยเป็นผู้ทดลองสอนเองเป็นหลัก

4.2.3 นวัตกรรมการเรียนรู้อังกฤษสำหรับครู ได้แก่ ชุดฝึกทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับครูผู้สอนภาษาอังกฤษประถมศึกษา และแอปพลิเคชันการใช้ภาษาอังกฤษและภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสำหรับครูการศึกษาพิเศษ ซึ่งลักษณะเด่นของนวัตกรรมสื่อการเรียนรู้อังกฤษนี้ คือ การนำเอาข้อมูลความต้องการและความจำเป็นในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของครูมาเป็นจุดตั้งต้นในการออกแบบเนื้อหาและลักษณะของสื่อที่มีการบูรณาการเทคโนโลยีด้านสื่อ (ภาพ เสียง เทคโนโลยีสารสนเทศ) ให้น่าสนใจ เข้าใจง่าย และเข้าถึงได้อย่าง

สะดวกในทุกเวลาที่ใช้สื่อต้องการ จึงทำให้สื่อสามารถตอบสนองความต้องการในการเรียนรู้ ภาษาอังกฤษของครูและสอดคล้องกับเงื่อนไขในการใช้สื่อ และที่สำคัญคือ เป็นสื่อที่ผู้เรียนรู้ สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาความรู้และทักษะในการสื่อสารภาษาอังกฤษได้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นการแก้ปัญหาข้อจำกัดในเรื่องเวลาและสถานที่ในการเข้าถึงและใช้สื่อของครู ส่วนข้อจำกัดในการใช้สื่อนี้ก็คือ ลักษณะของสื่อที่เป็นสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง (self-learning) ทำให้ประสิทธิภาพของสื่อในการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษจึงขึ้นอยู่กับเงื่อนไขของผู้ใช้สื่อเป็นหลัก อาทิ การให้เวลา ความตั้งใจ ความมีวินัยในการใช้สื่อ เป็นต้น อีกทั้งยังขาดองค์ประกอบในเรื่องของวิธีการที่จะสร้างแรงจูงใจและกลไกในการติดตาม หนุนเสริมให้ผู้ใช้อ้างอิงสื่อมีความกระตือรือร้นในการใช้สื่ออย่างมุ่งมั่นและมีวินัย

4.3 กลุ่มงานวิจัยที่มุ่งเน้นการประยุกต์ภาษาอังกฤษเพื่อการพัฒนา งานวิจัยในกลุ่มนี้ได้ พัฒนานวัตกรรมเพื่อสร้างเสริมและพัฒนาความรู้และทักษะภาษาอังกฤษของผู้ประกอบอาชีพ ต่างๆ ที่จำเป็นต้องใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารกับลูกค้าหรือผู้มารับบริการต่างๆ ได้แก่ ชุดสื่อ การเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษของตำรวจจราจร ทหาร ผู้ขายอาหารตามสั่ง คนขับรถสองแถว ผู้ประกอบการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ผู้ขายของที่ระลึก พนักงานธนาคาร และกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และชุดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร ภาษาอังกฤษสำหรับชุมชนท่องเที่ยว ซึ่งมีจุดเด่น คือ สื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ที่สร้างขึ้นมีลักษณะเนื้อหาเฉพาะกลุ่มอาชีพ (tailor-made content) ที่ตอบสนองความต้องการใช้ภาษาอังกฤษของแต่ละกลุ่มอาชีพได้อย่างตรงประเด็นและสามารถนำไปใช้ในการ สื่อสารในสถานการณ์การทำงานจริงได้ เนื่องจากได้ให้ความสำคัญกับความต้องการและความ จำเป็นในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารที่เฉพาะของแต่ละกลุ่มอาชีพ ความคาดหวังจาก ชาวต่างชาติ ระดับพื้นฐานความรู้ของคนในแต่ละกลุ่มอาชีพ และข้อจำกัดในเรื่องการใช้สื่อที่ แตกต่างกันไป โดยข้อมูลเหล่านี้ถูกนำมาใช้เป็นฐานในการออกแบบเนื้อหาและลักษณะ ของสื่อ จึงทำให้สื่อสามารถตอบสนองและเข้าถึงผู้ใช้สื่อในแต่ละอาชีพได้อย่างดี สำหรับ ประเด็นที่ดูเหมือนยังเป็นข้อจำกัดก็คือ ลักษณะสื่อที่เป็นสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง (self-learning) ทำให้ประสิทธิภาพของสื่อในการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษขึ้นอยู่กับ เงื่อนไขของผู้ใช้สื่อเป็นหลัก อาทิ การให้เวลา ความตั้งใจ ความถี่ในการใช้สื่อ เป็นต้น รวมถึงยัง ไม่มีการออกแบบกลไกในการกระตุ้น ติดตาม และหนุนเสริมให้ผู้ใช้อ้างอิงสื่อมีการใช้สื่ออย่างต่อเนื่อง

5. บทบาทของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกระบวนการวิจัย

นอกจากการสกัดข้อมูลที่เป็นองค์ความรู้จากผลการวิจัยแล้ว การสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียที่มีต่อโครงการวิจัยทั้งในฐานะของผู้ที่เข้าร่วมในกระบวนการวิจัยและผู้ที่จะใช้ประโยชน์ จากงานวิจัย จำนวน 51 คน ประกอบด้วยนักเรียนระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และ ระดับอุดมศึกษา 14 คน ครู 13 คน และผู้ประกอบการอาชีพต่างๆ 24 คน สะท้อนให้เห็นถึงบทบาท ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกระบวนการวิจัย ได้แก่ นักเรียนทั้งระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และ

อุดมศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในงานวิจัยในฐานะเป็นผู้เรียนภาษาอังกฤษตามวิธีการสอนที่โครงการวิจัยได้ออกแบบขึ้น จึงมีบทบาทเป็นกลุ่มตัวอย่างหรือกลุ่มทดลองในการกระบวนการวิจัย (research sample) โดยมีครูเป็นผู้ร่วมจัดทำกิจกรรม สร้างและทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการสอน สังเกตการณ์การสอนของผู้วิจัย และนำวิธีการสอนมาใช้ในการเรียนการสอนจริง ส่วนครูจะมีบทบาทในกระบวนการวิจัย 3 ลักษณะ คือ 1) เป็นผู้ให้ข้อมูลเบื้องต้นแก่ผู้วิจัย เพื่อนำข้อมูลไปใช้ออกแบบวิธีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษสำหรับครู 2) เป็นผู้ทดลองใช้สื่อที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และ 3) เป็นผู้ใช้สื่อการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน ซึ่งจะเห็นว่าการมีส่วนร่วมในกระบวนการวิจัยของครูจะมีทั้งลักษณะของการทำงานร่วมกับนักวิจัยในฐานะของหุ้นส่วนการทำงาน (partnership) และการเป็นผู้ใช้ประโยชน์จากงานวิจัย (user) สำหรับผู้ประกอบอาชีพต่างๆ ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับงานวิจัยได้เข้ามามีบทบาทใน 4 ลักษณะ คือ 1) เป็นผู้ให้ข้อมูลในการออกแบบเนื้อหาของบทเรียนสำเร็จรูป 2) ทดลองใช้สื่อการเรียนรู้ หรือนำชุดสื่อการเรียนรู้ไปใช้ในการศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง 3) ให้คำแนะนำในการแก้ไขปรับปรุงสื่อการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และ 4) เป็นผู้เข้ารับการอบรมพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษจากผู้วิจัย ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า ผู้ประกอบอาชีพต่างๆ มีบทบาทหลักในการเป็นผู้ช่วยให้ข้อมูลประเด็นเนื้อหาเพื่อนำไปสู่การพัฒนาวัตกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่สอดคล้องกับความต้องการในอาชีพของตน (content provider) และเป็นผู้ใช้ประโยชน์จากนวัตกรรมที่สร้างขึ้น (user) นั่นเอง

นอกจากนี้ กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียยังแสดงความเห็นในด้านประโยชน์ที่ได้จากงานวิจัยว่า การดำเนินงานของโครงการวิจัยช่วยให้ครูผู้สอนได้เรียนรู้เทคนิคและวิธีการสอนแบบใหม่ๆ เพื่อนำมาปรับใช้กับบริบทนักเรียนของตนเองได้ เช่น การใช้ภาระงานเป็นฐาน (TBL) การสอนนักเรียนด้วยเนื้อหาสาระที่ใกล้ตัวหรือสอดคล้องกับสาระของท้องถิ่น อีกทั้งยังสามารถนำแนวทางการสร้างสื่อของโครงการวิจัยปรับใช้ในการสร้างสื่ออื่นๆ ต่อไปในอนาคตได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างสื่อการเรียนรู้จากสาระของท้องถิ่น ในขณะที่ต้องมีการจัดสภาพแวดล้อมทั้งในโรงเรียนและในครอบครัวเพื่อสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ เป็นต้น

6. แนวทางการพัฒนาศักยภาพการสื่อสารภาษาอังกฤษของคนไทย

ผลจากการสังเคราะห์องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย ข้อมูลความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และผู้ทรงคุณวุฒิและนักวิจัยที่เข้าร่วมสนทนากลุ่มในเวทีสังเคราะห์งานวิจัย ได้นำไปสู่การจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาศักยภาพการสื่อสารภาษาอังกฤษของคนไทย ทั้งในมิติของการนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ และแนวทางการปฏิบัติด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของหน่วยงานระดับนโยบาย

6.1 การนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ

6.1.1 ข้อมูลและองค์ความรู้ด้านสภาวะการณ์การเรียนการสอนภาษาอังกฤษในมิติต่างๆ สามารถนำไปใช้ในการจัดการสภาพแวดล้อม การสร้างแรงจูงใจ เพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่สอดคล้องกับลักษณะผู้เรียน ผู้สอนและปัญหาเฉพาะในแต่ละพื้นที่ ทั้งนี้ในการจัดการสภาพแวดล้อมและสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษควรทำควบคู่กับการพัฒนาระบบและกระบวนการในการมีส่วนร่วมของผู้เรียน ผู้สอน ผู้บริหารการศึกษา และภาคส่วนต่างๆ ที่อยู่นอกระบบการศึกษา เช่น ครอบครัว ชุมชน ภาคเอกชน ภาคธุรกิจ

6.1.2 การสร้างสรรค์วัฒนธรรมการเรียนรู้ควรตั้งอยู่บนฐานคิดของการส่งเสริมการเรียนรู้แบบ อัดตามติทั้งผู้เรียนและผู้สอน และใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของผู้บริหารการศึกษา ครอบครัวและชุมชน โดยต้องดำเนินการควบคู่ไปกับการสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกละและทัศนคติที่ดีต่อภาษาอังกฤษ

6.1.3 การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนหรือทักษะทางภาษาอังกฤษให้นักเรียนแต่ละช่วงชั้นควรพิจารณาเป้าหมายด้านความสามารถทางภาษาอังกฤษในแต่ละระดับชั้น และปัจจัยเกื้อหนุนของโรงเรียนในการสร้างกิจกรรมที่เปิดโอกาสในการฝึกใช้ภาษาอังกฤษในสถานการณ์จริง โดยใช้แนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภาระงานเป็นฐาน (TBL) เพราะสามารถสร้าง learners' engagement ได้ดีและทำให้ผู้เรียนมีโอกาสได้ฝึกฝนการใช้ภาษาอังกฤษในสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับสถานการณ์จริง

6.1.4 การสร้างสื่อการสอนภาษาอังกฤษที่สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียน (contextualized materials) เป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาความสามารถทางภาษาอังกฤษของผู้เรียน เพราะทำให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนรู้กับสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิตจริงได้ และยังได้เรียนรู้เกี่ยวกับมิติทางสังคมและวัฒนธรรมของท้องถิ่นของตนด้วย ทำให้การเรียนรู้ภาษาอังกฤษเป็นไปอย่างมีความหมาย ไม่ใช่เพียงแค่เรียน “ภาษา” เท่านั้น

6.1.5 การพัฒนาสื่อเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองที่เหมาะสมสำหรับผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ เช่น ครู ผู้ประกอบอาชีพต่างๆ ควรมีลักษณะเฉพาะกลุ่มอาชีพ (tailor-made) ที่มีศักยภาพในการตอบสนองความต้องการใช้ภาษาอังกฤษของแต่ละกลุ่มอาชีพได้อย่างตรงประเด็น และสามารถนำไปใช้ในการสื่อสารในสถานการณ์การทำงานจริงได้ โดยควรบูรณาการเทคโนโลยีด้านสื่อ (ภาพ เสียง เทคโนโลยีสารสนเทศ) เพื่อให้สื่อการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นมีความน่าสนใจ เข้าใจง่าย และเข้าถึงได้อย่างสะดวกในทุกระยะเวลาที่ผู้ใช้สื่อต้องการ รวมถึงสามารถกระตุ้นและดึงดูดใจให้เกิดการเรียนรู้จากสื่ออย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ต้องสร้างกลไกในการติดตามและประเมินผลการเรียนรู้จากสื่อที่สอดคล้องกับธรรมชาติในการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละกลุ่มอีกด้วย

6.2 แนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของหน่วยงานระดับนโยบาย

6.2.1 จัดการศึกษาและสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการเรียนรู้ การศึกษาและการทำงานในอนาคต โดยมุ่งดำเนินการในมิติต่อไปนี้

- พัฒนาผู้เรียนให้เป็น autonomous learner โดยการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษแบบให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมไปกับผู้สอน ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และตนเองเป็นเพื่อนช่วยสอน (peer tutor/tutee) โดยฝึกทักษะการชี้แนะตามกรอบสังคมวัฒนธรรม (sociocultural model of coaching)
- พัฒนาผู้สอน โดยเสริมสร้างศักยภาพของผู้สอนในการจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และตนเองเป็นผู้เอื้ออำนวย (facilitator) หรือผู้ชี้แนะ (coach) เน้นไปที่การพัฒนาผลการปฏิบัติงาน (individual performance) และพัฒนาศักยภาพ (potential) ของผู้เรียน
- สร้างการมีส่วนร่วมของผู้บริหารการศึกษา ครอบคลุม และชุมชน ในการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เป็นการสร้างโอกาสในการเรียนรู้ผ่านการใช้ภาษาในสถานการณ์จริงหรือใกล้เคียงความเป็นจริง

6.2.2 พัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษและการประยุกต์ภาษาอังกฤษเพื่อการพัฒนาสำหรับทุกกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่

- กลุ่มนักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน : พัฒนารูปแบบการเรียนการสอน บทเรียนและสื่อการสอนที่มีการบูรณาการกรอบความสามารถทางภาษาอังกฤษที่เป็นสากลกับสาระท้องถิ่นหรือวิถีไทย (Thainess) เพื่อมุ่งยกระดับความสามารถทางการสื่อสารภาษาอังกฤษเป็นหลัก โดยเริ่มจากทักษะการฟัง การพูด การอ่านและการเขียน ตามลำดับ
- กลุ่มครูผู้สอนภาษาอังกฤษ : พัฒนาทักษะทางการสื่อสารภาษาอังกฤษ เทคนิคการจัดการเรียนการสอนภายใต้แนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภาระงานเป็นฐาน (TBL) และการประยุกต์สาระท้องถิ่นหรือเรื่องราวใกล้ตัวของนักเรียน เพื่อให้การเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักเรียนมีความหมายและเชื่อมโยงกับชีวิตของตนโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม (ผู้เรียน ผู้สอน ชุมชน)
- กลุ่มผู้ประกอบการอาชีพต่างๆ : พัฒนาสื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารด้วยตนเอง (communicative language teaching and self-learning) ในลักษณะที่มีเนื้อหาเฉพาะกลุ่มอาชีพ (tailor-made content) ที่ผู้เรียนสามารถใช้ได้ทั้งการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษและในการทำงานจริง

- กลุ่มวัยทำงาน : พัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่มุ่งยกระดับความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการทำงาน โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่เข้าถึงได้ง่าย ผสมกับการสร้างกลไกสนับสนุนทั้งด้านกายภาพและจิตวิทยา (physical and moral support) การติดตามและประเมินระดับความสามารถทางภาษาอังกฤษอย่างต่อเนื่อง

6.2.3 มุ่งใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้และฝึกทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษด้วยตนเอง โดยต้องเลือกใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่สอดคล้องกับความสามารถในการเข้าถึง (accessibility) และพฤติกรรมการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่ม (learning behavior)

6.2.4 การจัดการความเปลี่ยนแปลงเพื่อการปฏิรูปการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ

- การลงทุนปัจจัยเกื้อหนุนการศึกษาขั้นพื้นฐานและสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดี เพื่อสร้างบรรยากาศที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการพัฒนาความสามารถทางภาษาอังกฤษของผู้สอนและผู้เรียน (อาทิ สื่อทางอินเทอร์เน็ต รายการโทรทัศน์) เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงเรื่องของท้องถิ่นไปสู่ทั่วโลก และได้เรียนรู้ภาษาอังกฤษจากเจ้าของภาษาโดยตรง นอกจากนี้ ในกรณีที่ชุมชนของผู้เรียนเป็นแหล่งท่องเที่ยว ก็ควรส่งเสริมให้มีนักท่องเที่ยวต่างชาติเข้าไปท่องเที่ยวในพื้นที่มากขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนและผู้คนในชุมชนได้มีโอกาสใช้ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวันมากยิ่งขึ้น
- สถาบันการศึกษาร่วมกับภาคเอกชนในการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่หลากหลายทางเลือกสำหรับคนทุกช่วงวัย ในลักษณะหลักสูตร กิจกรรมต่างๆ โดยมีสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเป็นผู้นำในการจัดการ
- สถาบันอุดมศึกษาเป็นพี่เลี้ยงในการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ นวัตกรรมไปสู่การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- กระทรวงศึกษาธิการร่วมกับภาคเอกชนในการพัฒนาระบบคัดเลือกเสาะหา คัดกรอง ดูแลเด็กที่มีความสามารถทางด้านภาษาอังกฤษเพื่อพัฒนาศักยภาพระดับสูงต่อไป
- การขยายโครงการพิเศษด้านการเรียนการสอนในหลักสูตร English Program หรือ EP, Mini EP, International Program สำหรับเด็กที่มีทักษะภาษาอังกฤษสูง
- การลงทุนเพื่อสร้างและพัฒนาบุคลากรด้านภาษาอังกฤษในทุกระดับ ตั้งแต่การพัฒนาระบบคัดเลือกครูคุณภาพ การสร้างระบบค้นหาหรือแมวมอง

(scout) และระบบการรับและคัดเลือกคนคุณภาพ (recruit) เพื่อเข้าสู่ การศึกษาวิชาชีพครูภาษาอังกฤษ ตลอดจนสร้างระบบพัฒนาและเพิ่ม ศักยภาพวิชาชีพครูภาษาอังกฤษที่หลากหลายครอบคลุมครูทุกระดับ และ ระบบสนับสนุนการวิจัยในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาการเรียนการ สอน

- การพัฒนาศักยภาพในการสอนภาษาอังกฤษของครูอย่างต่อเนื่องและเป็น ระบบ โดยเริ่มจากการสร้างความมั่นใจในความรู้ภาษาอังกฤษให้กับครู สร้างแรงจูงใจในการสอนแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ และเพิ่ม ศักยภาพในการออกแบบและประยุกต์ใช้เทคนิคการสอนที่ทำให้ผู้เรียนได้ เรียนรู้ภาษาอังกฤษอย่างเชื่อมโยงกันระหว่างความรู้ที่องถึงกับความเป็นไป ในสังคมโลก ตลอดจนสามารถใช้ประโยชน์จากสื่อการเรียนรู้ที่มีอยู่อย่างมี ประสิทธิภาพ เช่น รายการโทรทัศน์ ภาพยนตร์ต่างประเทศ เว็บไซต์ ยูทูบ เป็นต้น

7. บทสรุป

การสังเคราะห์งานวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนประเภทมุ่งเป้าหมายตอบสนองความ ต้องการในการพัฒนาประเทศภายใต้ “ชุดโครงการส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ” ที่ได้รับทุน ในปีงบประมาณ 2557 ทั้งหมด 33 โครงการ ทำให้ได้ข้อค้นพบด้านกระบวนการทัศนที่นำมาใช้ใ การออกแบบการวิจัย 2 กระบวนทัศน์ คือ *กระบวนทัศน์การวิจัยเชิงสำรวจ* (survey research paradigm) โดยเป็นการสำรวจข้อมูลขนาดใหญ่ (large-scale survey) ที่ใช้แนวทางการวิจัย แบบผสมผสาน (mixed-method research approach) และการวิเคราะห์ความต้องการ จำเป็นในการใช้ภาษาอังกฤษ (needs analysis) และ *กระบวนทัศน์การวิจัยและพัฒนา* (Research and Development: R&D) ที่ให้ความสำคัญกับการนำข้อมูลที่ได้จากวิจัย (R) มาใช้สร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่สอดคล้องกับเป้าหมายในการพัฒนาระดับ ความสามารถทางภาษาอังกฤษ (Development: D) ให้ผู้เรียนกลุ่มต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นนักเรียน นักศึกษา ครู และผู้ประกอบการอาชีพต่างๆ

สำหรับองค์ความรู้ (knowledge) ในประเด็นเกี่ยวกับการส่งเสริมการเรียนรู้ ภาษาอังกฤษที่ได้จากการสังเคราะห์ผลการวิจัยนั้น สามารถนำเสนอได้เป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ **กลุ่ม งานวิจัยที่มุ่งศึกษาสภาพการณ์ ปัญหาและอุปสรรคในการจัดสภาพแวดล้อมและสร้าง แรงจูงใจในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษให้กับนักเรียน** ซึ่งมีข้อค้นพบสำคัญ คือ การขาดแคลน ครูผู้สอนภาษาอังกฤษ และครูผู้สอนส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความสามารถในการสอนภาษาและ ไม่ให้ความสำคัญกับการสอนที่มุ่งให้เกิดผลสัมฤทธิ์ ขาดการพัฒนารูปแบบการสอนที่เป็น ต้นแบบของการสอนภาษาอังกฤษในระดับโรงเรียนและเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของผู้เรียน

และขาดคู่มือและสื่อการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา ตลอดจนมีการปฏิบัติตามแนวทางการเรียนรู้แบบพึ่งพาตนเองที่เน้นการมีส่วนร่วมและการเสริมสร้างการเรียนรู้ภาษาอังกฤษแบบอัตโนมัติให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนน้อยมาก ในขณะที่นักเรียนไทยส่วนใหญ่ยังขาดแรงจูงใจและโอกาสในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ส่วนด้านสภาพแวดล้อม พบว่า โรงเรียนมีกิจกรรมมากเกินไป ทำให้การสอนไม่เป็นไปตามแผน นักเรียนไม่ได้เรียนและไม่ได้รับการพัฒนาตามเป้าหมายของวิชา นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมของครอบครัว ผู้ปกครอง และชุมชนในการสร้างสภาพแวดล้อมเพื่อพัฒนาภาษาอังกฤษยังอยู่ในระดับต่ำ

กลุ่มงานวิจัยที่มุ่งพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ประกอบด้วย นวัตกรรมสื่อการสอนภาษาอังกฤษที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับบริบทของผู้เรียน (สาระท้องถิ่นหรือวิถีไทย) ซึ่งมีลักษณะเด่น คือ เป็นนวัตกรรมพัฒนาความรู้ภาษาอังกฤษที่สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียน (contextualized materials) ทำให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงภาษาอังกฤษที่เรียนรู้ออกไปใช้กับสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิตจริงได้ง่าย เป็นการเรียนรู้ภาษาอังกฤษอย่างมีความหมาย ไม่ใช่เพียงแค่เรียน “ภาษา” และที่สำคัญ คือ มุ่งเน้นการสร้าง learners’ engagement ผ่านการใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้ภาระงานและการจัดทำโครงงานเป็นฐาน (TBL and PBL) สำหรับการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อพัฒนาทักษะและความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 1-4 และนักศึกษาระดับอุดมศึกษา มีจุดเด่นตรงที่เป็น การพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนภาษาอังกฤษที่อยู่บนรอบคอบคิดความสามารถทางภาษาที่เป็นสากลซึ่งมีความสอดคล้องกับนโยบายและทิศทางการพัฒนาความสามารถทางภาษาอังกฤษของประเทศ ในขณะที่การออกแบบเนื้อหาและกระบวนการจัดการเรียนการสอนก็อยู่บนพื้นฐานของการประยุกต์ใช้แนวคิด ทฤษฎีที่เป็นที่ยอมรับ อีกทั้งการใช้วิธีการสอนที่เน้นการใช้ภาระงานเป็นฐาน (TBL) มีความเหมาะสมในการพัฒนาความสามารถด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่วนการสร้าง **นวัตกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษสำหรับครู** มีการนำเอาข้อมูลความต้องการและความจำเป็นในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของครูมาเป็นจุดตั้งต้นในการออกแบบเนื้อหาและลักษณะของสื่อที่มีการบูรณาการเทคโนโลยีด้านสื่อที่น่าสนใจ เข้าใจง่าย และเข้าถึงได้อย่างสะดวกในทุกเวลา ที่ผู้ใช้สื่อต้องการ จึงทำให้สื่อสามารถตอบสนองความต้องการในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของครู และสอดคล้องกับเงื่อนไขในการใช้สื่อ และที่สำคัญ คือ เป็นสื่อที่ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาความรู้และทักษะในการสื่อสารภาษาอังกฤษได้ด้วยตนเอง

กลุ่มงานวิจัยที่มุ่งเน้นการประยุกต์ภาษาอังกฤษเพื่อการพัฒนาความรู้และทักษะภาษาอังกฤษของผู้ประกอบอาชีพต่างๆ มีจุดเด่นคือ สื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารที่สร้างขึ้นมีลักษณะเป็น tailor-made ที่มีศักยภาพในการตอบสนองความต้องการใช้ภาษาอังกฤษของแต่ละกลุ่มอาชีพได้อย่างตรงประเด็นและสามารถนำไปใช้ในการสื่อสารในสถานการณ์การทำงานจริงได้ สำหรับประเด็นที่ดูเหมือนยังเป็นข้อจำกัดก็คือ ลักษณะสื่อที่เป็น

สื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง (self-learning) ทำให้ประสิทธิภาพของสื่อในการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษขึ้นอยู่กับเงื่อนไขของผู้ใช้สื่อเป็นหลัก

สำหรับแนวทางการพัฒนาศักยภาพการสื่อสารภาษาอังกฤษของคนไทย โดยเฉพาะ **นักเรียน นักศึกษา** ที่สำคัญคือ การสร้างสรรค์วัฒนธรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษบนฐานคิดของการส่งเสริมการเรียนรู้แบบอัตตาณัติและกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้บริหารการศึกษา ครอบครัวยุคใหม่ และชุมชน การใช้แนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภาระงานเป็นฐาน (TBL) ในการออกแบบการเรียนการสอน ในขณะที่การสร้างสื่อการสอนภาษาอังกฤษต้องสอดคล้องกับบริบทของผู้เรียน (contextualized materials) หรือสาระท้องถิ่นที่บูรณาการกับกรอบความสามารถทางภาษาอังกฤษที่เป็นสากล ส่วนกลุ่ม**ครูผู้สอน** ควรเสริมสร้างศักยภาพในการจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รวมถึงการพัฒนาทักษะทางการสื่อสารภาษาอังกฤษ เทคนิคการสอนโดยใช้ภาระงานเป็นฐาน (TBL) และการประยุกต์สาระท้องถิ่นหรือเรื่องราวใกล้ตัวของนักเรียนเพื่อให้การเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักเรียนมีความหมายและเชื่อมโยงกับชีวิตของตนเอง ส่วน**ผู้ประกอบอาชีพต่างๆ** ควรพัฒนาสื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารด้วยตนเอง (communicative language teaching and self-learning) ในลักษณะที่มีเนื้อหาเฉพาะกลุ่มอาชีพ (tailor-made content) ที่สามารถใช้ได้ทั้งการพัฒนาทักษะทางภาษาอังกฤษและการทำงานจริง นอกจากนี้ ควรใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการพัฒนาสื่อการเรียนรู้และทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษด้วยตนเอง ตลอดจนมีการจัดการความเปลี่ยนแปลงเพื่อการปฏิรูปการเรียนการสอนภาษาอังกฤษอย่างครอบคลุมทุกมิติ ตั้งแต่การลงทุนปัจจัยเกื้อหนุนการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสิ่งแวดล้อมที่ดีต่อการพัฒนาภาษาอังกฤษ การสร้างความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาร่วมกับภาคเอกชน การขยายเพิ่มหลักสูตร English Program หรือ International Program การลงทุนเพื่อสร้างและพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษในทุกระดับ ตั้งแต่การสร้างระบบคัดเลือกครูคุณภาพ ระบบค้นหาหรือแมวมอง (scout) และระบบการรับและคัดเลือกคนคุณภาพ (recruit) เข้าสู่ระบบการศึกษาระดับวิชาชีพครูภาษาอังกฤษ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- สำนักบริหารแรงงานต่างด้าว. (2559). วารสารสถิติจำนวนคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตทำงาน คงเหลือทั่วราชอาณาจักร ประจำปี 2558. สืบค้นจาก <http://wp.doe.go.th/wp/images/statistic/sy/sy2558.pdf>
- กรมการท่องเที่ยว. (2559). สถิตินักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางเข้าประเทศไทย ปี 2558 (จำแนกตามสัญชาติและถิ่นที่อยู่). สืบค้นจาก <http://www.tourism.go.th/home/details/11/221/24710>
- ไทยรัฐออนไลน์. (2558). ไทยติดอันดับที่ 62 จากการจัดอันดับภาษาอังกฤษใน 70 ประเทศทั่วโลก. สืบค้นจาก www.thairath.co.th/content/536930

- สำนักบรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2558). *ภาษาอังกฤษของคนไทยอยู่ตรงไหนในอาเซียน*. สืบค้นจาก <http://library.stou.ac.th/blog/?p=5588>
- สัมพันธ์ พันธุ์พุกษ์. (2558). สทศ. ยอมรับข้อสอบ ม. 6 ปี 58 ยาก! คะแนนโอเน็ต ม.6 ต่ำเหมือนเดิม. สืบค้นจาก <http://teen.mthai.com/education/90319.html>
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). *โมเดลลิสเรล สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิลาวัลย์ พิเชียรเสถียร. (2555). *สรุปองค์ความรู้ เกี่ยวกับการสังเคราะห์ความรู้จากงานวิจัย และการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ*. สืบค้นจาก <http://web.bcnpy.ac.th/qa/images/stories/qa55/km1/5.pdf>
- กองบริหารแผนและงบประมาณการวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. (2557). *กรอบการวิจัยประจำปีงบประมาณ*. กรุงเทพฯ: สามลดา.
- Creswell, J. W. (2003). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed method approaches*. United Kingdom: Sage Publications.
- Hutchinson, T. & Waters, A. (1987). *English for specific purposes: A learning-centred approach*. Cambridge: Cambridge University Press.